

De IJssel

Junior
INFORMATIE
Documentatiecentrum

11 Schip onder water

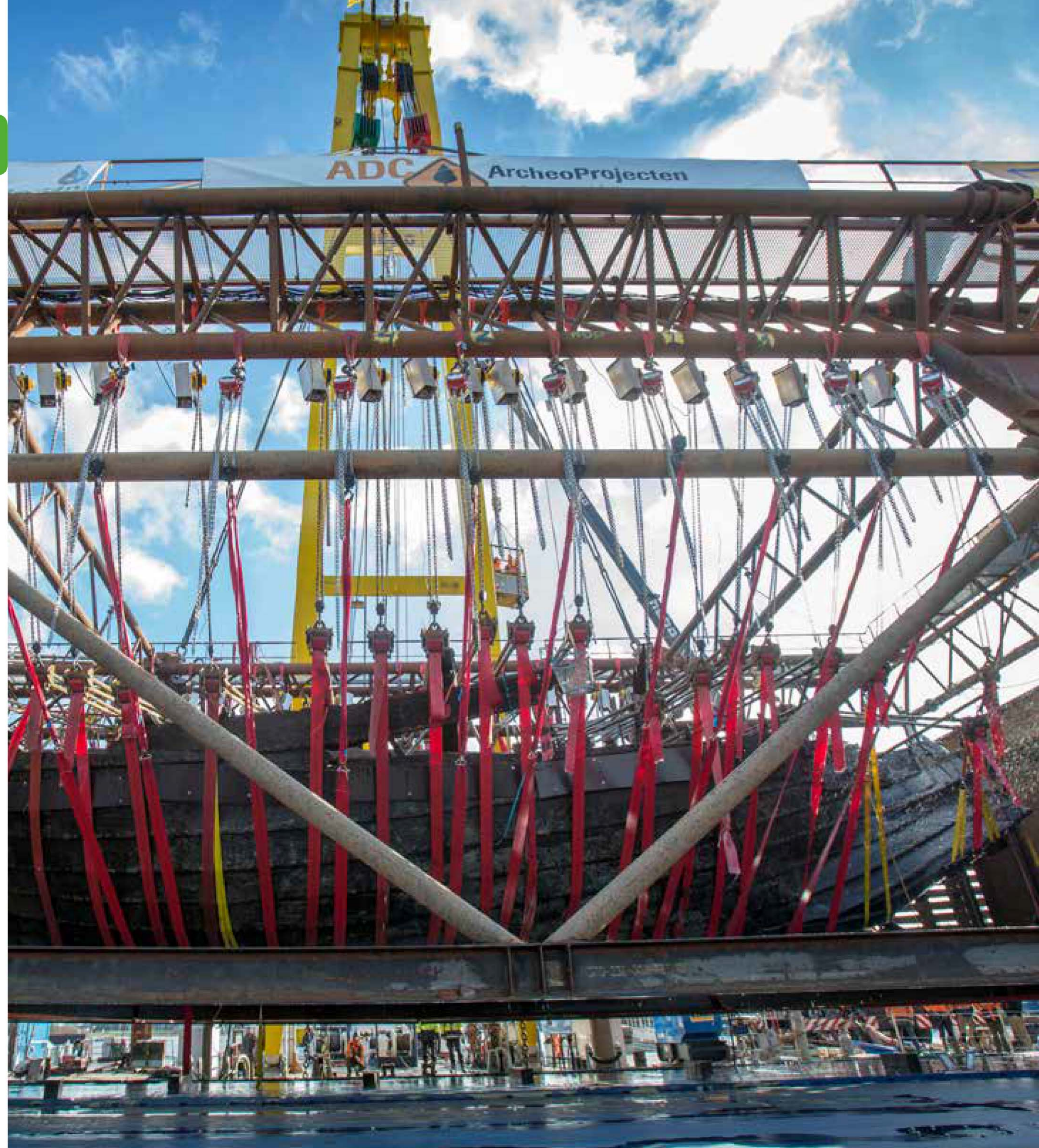
De grond onder onze voeten verbergt soms grote geheimen. Denk maar aan een raadselachtige schat van oude munten of een slagand van een reusachtige mammoet. Maar wat nu als je onder water iets heel groots vindt, van 20 meter lang en 8 meter breed?

Dat gebeurde in oktober 2012 in de rivier de IJssel bij Kampen. Onderzoekers speurden er met speciale apparaten de bodem af, op zoek naar oude voorwerpen. Hun vondst was geweldig: zij ontdekten een bijna compleet scheepswrak. Dit schip was een **kogge**, een vrachtschip dat tussen 800 en 1600 op rivieren en zeeën voer. Na het onderzoek kwam er een plan. De kogge moest uit het water gehaald worden en het liefst in één stuk. Het duurde meer dan drie jaar. Maar op 10 februari 2016 was het zover.

De IJsselkogge

Eenmaal boven water ging de IJsselkogge naar een scheepswerf in Lelystad. Het schip wordt daar hersteld en het eeuwenoude hout wordt **geconserveerd**. Het wordt zo bewerkt, dat het goed bewaard kan worden. Dit werk kost veel tijd. In 2024 is de kogge af en gaat hij terug naar Kampen.

Wie nieuwsgierig is, kan in Kampen al een precies nagebouwde kopie van een andere kogge uit 1336 bekijken. Met deze **replica** kun je zelfs op vaartocht over de IJssel.

De kogge werd met schroeven en planken stevig gemaakt. Daarna werd er onder water een stalen kooi om het schip gebouwd. Met meer dan 100 sterke banden werd de kogge uit de IJssel getakeld.

De IJssel

De IJssel is een zijtak van de rivier de Rijn. Kronkelend stroomt de 127 kilometer lange rivier door het landschap van Gelderland en Overijssel naar het IJsselmeer.

De IJssel krijgt zijn water voor meer dan de helft van de Rijn. Dat is regenwater, maar ook water van gesmolten sneeuw uit de Alpenlanden. De rest komt van kleine zijriviertjes en beken. De IJssel heeft een **delta**, een plek waar een rivier via een waaier van kleine rivieren uitmondt in een meer of een zee. Hier dus in het IJsselmeer.

Op de IJssel varen mensen voor hun plezier. Maar net als vroeger zie je ook veel vrachtschepen. Zij vervoeren goederen als zand, grind, bouwmaterialen en veevoer.

De IJssel stroomt vanaf de Rijn door Gelderland en Overijssel naar het IJsselmeer.

2 De IJssel lang geleden

Vroeger, toen er nog geen dijken waren, zocht het water via beekjes en riviertjes zijn weg naar de laagste plek. In de tijd tussen 400 en 700 stroomde veel water naar het lage Nederland. Het nam puin, grind, gruis, zand en klei mee, dat over de bodem schuurde, rolde en stuiterde. Zo ontstond een geul, een smalle, lange uitholling in de grond waar het water doorheen stroomt. Zo'n **geul** kon het begin van een grote rivier worden, zoals gebeurde bij de IJssel. Toch duurde het nog eeuwen voor de IJssel diep genoeg was om op te varen.

De geul stroomde regelmatig over als er na de winter veel water naar het lage Nederland kwam. Omdat water buiten de geul langzamer stroomde, zakten deeltjes zand en wat klei naar de bodem. Wanneer het water zich weer terugtrok bleven zand en klei op de oevers achter. Die werden beetje bij beetje hoger. Zo ontstonden aan beide kanten van de IJssel natuurlijke dijken, de **oeverwallen**.

Steden en dorpjes

In droge tijden blies de wind het zand van de oeverwallen op een grote hoop. Zo ontstonden in het landschap langs de IJssel hoge plekken, de **rivierduinen**. Een hoog rivierduin was een veilige woonplek, want als het water in de rivier hoog stond, bleef je meestal droog. Bij laagwater kon je in de buurt van zo'n hoge plek soms naar de overkant van de rivier lopen. Dat deden veel mensen, want bruggen waren er nog niet.

De IJssel

Zo'n achthonderd jaar geleden was Kampen een rijke stad en Amsterdam een klein vissersdorpje.

Geloof je het niet? Dan heb je vast nog nooit van de Hanze gehoord. In de Hanze maakten kooplieden en steden in Noord-Europa afspraken over handel en samenwerking. Zo verdienden bijvoorbeeld Zutphen, Deventer en Zwolle ook veel geld. Maar hoe gebeurde dat en welke rol speelde de rivier de IJssel hierbij?

Op www.docukit.nl vind je nog veel meer leuke boeken!

